

נדרים סג

עניין: אדר הראשון

שולחן ערוך או"ח סי' תקסח

ז [טז] כשאירע יום שמת אביו או אמו באדר והשנה מעוברת "יתענה" (ג) ב (טז) באדר שני: הגה פ ויש אומרים דיתענה בראשון ח אס לא שמת בשנת העיבור

מגן אברהם סי' תקסח, ס"ק ב

יום שמת בו אביו (י"י) יש לנהוג בשני. ובתרומת הדשן [סימן רלד] מביא ראייה לנהוג בראשון מדאמרין פרק קמא דמגילה [ג, ב] דקריאת המגילה בשני משום דמסמך גאולה לגאולה עדיף, משמע דאי לאו האי טעמא עבדין בראשון, ע"ש. "ובתשובת מהרי"ל סימן ל"א [אות ג] דחה ראייה זו, משום דמגילה סלקא דעתא למיעבד בראשון דאין מעבירין על המזות, ע"כ. ובגמרא משמע דאי לאו קרא הוי עבדין פורים בתרווייהו, ע"ש, ואפשר דגם ימים הכתובים במגילת תענית נהגו בשניהם, וכן משמע קצת בסוף ספר מגילת תענית [סוף פ"ג] שכתוב אין צין אדר ראשון לאדר השני אלא מקרא מגילה וכו', משמע שצ"ל לאורויי שכל הימים הכתובים במגילת תענית נהגו בשניהם, ועוד ד"ד וט"ו אסורים בהספד ותענית בשניהן. לכן מדינא יש להתענות בשניהם, אך כיון שיום שמת בו אביו אינו אלא מנהג אינו צריך לעשות אלא כמו שנהג בתחלה, דמעיקרא אדעתא דהכי קביל עליה, אבל מי שנדר להתענות יום שמת בו רבו וכדומה צריך להתענות בשניהם, כן נראה לי. ועיין ציו"ד סימן ת"צ בש"ך [פ"ק יא"ב] וט"ז. ובכנסת הגדולה [כאן הגב"י] בשם הר"ם הלוי [או"ח] סימן י"ו כתב דיש להתענות בראשון. ובספר חסידים סימן תשי"ג כתב אחד מת אביו באדר ראשון והיה מתענה בשנה פשוטה בשבט ובאדר

ביאור הגר"א סי' תקסח

חש לדבריו. אב"ד כל ראיותיהן אינן נראין לי, דמגדרים אין ראייה דשם פליגי בלשון בני אדם, דבגדרים הלכו אחר לשון בני אדם, וכן בשטרות, אבל כאן העיקר להתענות בשניהם, דרבך שמעון בן גמליאל לא פליג אתנא קמא במגילה ו' ב' אלא בסדר פרשיות אבל בשאר מודה לתנא קמא שכל מצות הנהגות בשני נהגות בראשון. וכן הוא במגילת תענית סוף פרק י"ב, דחשיב שם מגילת תענית של אדר, כתוב שם ואין בין אדר ראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה

רא"ש מגילה פ"א סי' ז'

(א) ולעשותן בשני ד [והיכל] דנתעברה השנה קודם אדר ראשון (ד) או הוי אדר הראשון כמו שבט והוא קאמר גמרא הא לענין פרשיות זה וזה שוין כלומר

ליקוטי מאמרים לרבי צדוק הכהן סוף אות טז

[קט] וכשנתעברה שנה לא נוסף חודש שלושה עשר, שהרי אין לו שם בפני עצמו, רק הראשון נקרא אדר הראשון, וכמו שיש בשמן על דרך משל ראשון ושני כמו שאמרו במנחות (פו, א), אלא דשם הראשון משובח, וכאן דהשבח הוא הסמיכות והחבור לניסן - השני הוא המשובח, אבל הראשון גם כן דוגמת השני, אלא שזה יצא ראשון, וכעין קליפה הקודמת לפרי. וזה כשורצים לכוון את חג

שצריכים להתקדש יותר, ועל כן ההוספה רק באדר, שהוא התקדשות כל פעולות הגופנית דישאל, שמצדם הוא הריחוק, ואז נחלק זה של אדר לשנים, והיינו כנזכר לעיל דיש בישראל שנראה כעין שנדחו לגמרי, כגון אותן שאין להם חלק לעולם הבא. ואדר הוא נפתולי אלקים המחבר כל הפסולת שבישראל לקדושה כאשר מרוחק לגמרי, עד שמצד משפט הגלוי לנו מפי רבותינו ז"ל בתלמוד אין להם חלק לעולם הבא ח"ו, נעשה אדר ראשון שנקרא גם כן אדר, המורה לבוש של גבורה לשון אדרת שער ולשון אדיר במרום, כי הגוף הוא לבוש הנפש, ואין בין אדר ראשון לשני אלא כו', דבאמת שניהם קודש לה', רק מקרא מגילה המורה התגלות הוא רק בשני, כי בראשון אין התגלות של קדושת הגוף, שהרי כפי ההתגלות אין להם חלק לעולם הבא, אבל מכל מקום גם הם יש להם חיבור לקדושה, על דרך שאיתא

